

Саопштење за јавност

Имајући у виду чињеницу да Министарство рударства и енергетике (МРЕ) реагује само на медијске објаве, за разлику од дописа које шаљемо званичним каналима комуникације, те да им је битно само оно што ЕМС АД каже у медијима, а не и званично у дописима, овим путем подсећамо МРЕ да је ЕМС, на проблем високог удела неуправљивих ОИЕ, указивао од самог почетка мандата новог састава, током писања Закона о обновљивим изворима (ЗОИЕ), а нарочито пре два месеца када су антиципирани ризици на које смо претходно указивали, по ступању ЗОИЕ кренули да се акцелераторски претачу у стварне претње по цео електроенергетски систем РС.

Сходно томе, ЕМС АД, ЈП ЕПС, па и АЕРС, своје званичне предлоге о нужности хитних измена закона из области енергетике послали су још пре два месеца, тако да је изјава да су врата овог министарства отворена за све предлоге класична замена теза.

Све време, током учествовања у писању закона, као и сада, одговор МРЕ је: „Не може бити све по нашем“.

Не ради се овде о томе да буде све по нашем, већ се ради о суштинском, системском проблему, који – уколико се хитно не приступи изменама закона – трајно угрожава електроенергетски систем РС, грађане и привреду.

Тада, као и сада, наш одговор је да ми јесмо управо за ОИЕ, превасходно управљиве, а указујемо на обавезу да се интермитентним (стохастички варијабилним) изворима ОИЕ посвети посебна пажња приликом интеграције у национални производни микс.

Понављамо, нико никада није био против обновљивих извора енергије, у које подсећамо још једном не спадају само интермитентни (стохастички варијабилни), централизовани извори из ветра и сунца, а подсетили смо МРЕ и на важећу Стратегију развоја енергетике РС, коју је усвојила Народна скупштина РС и која обрађује ову тему.

Како ЕМС АД не даје паушалне процене, већ све базира на озбиљним инжењерским анализама и студијама, које смо министарству и званично доставили, понављамо да је неопходно следити строга техничка правила када је реч о могућности количине и динамике прихвата интермитентних (стохастички варијабилних) ОИЕ из сунца и ветра на електроенергетски систем РС, и то на начин који ће обезбедити максималну интеграцију истих, али уз гарантовање одрживог, сигурног и стабилног рада електроенергетског система Србије у будућности, уз оптимизацију трошкова које ће сносити привреда и становништво у РС као и о економској оправданости.

Закон о коришћењу ОИЕ, чије измене захтевамо, већ је довео до тога да се у захтевима за прикључење код ЕМС АД јави укупно преко 11.000 MW капацитета из интермитентних (стохастички варијабилних) ОИЕ (више од 6.000 MW након доношења закона) и свих у балансној групи ЕПС. На основу анализа рађених у оквиру системске Студије интеграције високог удела ОИЕ у Републици Србији, а узимајући у обзир динамику могућег уласка у погон датих капацитета, то практично значи да ће српски електроенергетски систем, у случају да наставимо са применом наведеног закона, бити озбиљно угрожен већ 2024. године, а у практично безизлазној ситуацији већ између 2027. године и 2029. године из разлога које смо јасно навели и детаљно објаснили у нашим заједничким дописима ресорном министарству.

Дакле, нема речи о „постепеном, контролисаном“ уласку у погон овог типа извора електричне енергије у наредних 30 година, како кажу из МРЕ, већ о неконтролисаном процесу форсирања интеграције овог типа ОИЕ у наредних пет до 10 година, које конвенционалне електране производног микса електроенергетског сектора Србије (ЕПС) не могу да балансирају. Корист од оваквог форсирања готово искључиво ће имати приватни капитал тј. приватни инвеститори у интермитентне (стохастички варијабилне) производне ОИЕ, ако се ЗОИЕ не измени, и то по хитности.

Још једном указујемо на чињеницу да сви предлози ЕМС АД, као и ЈП ЕПС, који су дати током израде предлога Закона о ОИЕ, нису уважени.

ЕМС АД не доводи у питање чињеницу да су Законом о коришћењу обновљивих извора енергије у домаћи правни поредак унета одређена решења која су усаглашена са одредбама међународних аката, односно регулативе ЕУ, у складу са обавезама РС које су преузете кроз процес приступања ЕУ и на нивоу Енергетске заједнице. Међутим, проблем је настао због тога што се наведеним законом у погледу подстицаја за производњу електричне енергије из ОИЕ отишло много даље у односу на оно што је предвиђено наведеним међународним актима, конкретно тзв. РЕД II Директивом чије одредбе се примењују у државама чланицама ЕУ.

Рецимо, спорно је да је законом предвиђено да подстицаје представљају и преношење балансне одговорности са произвођача из ОИЕ на гарантованог снабдевача (односно ЈП ЕПС), при чему је замишљено да произвођач из ОИЕ сноси само део трошкова који настају по том основу, и право приоритетног приступа систему за произвођаче из ОИЕ (што подразумева обавезу да се енергија коју они произведу приоритетно преузима, на уштрб енергије која се производи у конвенционалним електранама), што иначе није случај познат у Европи нити је препознато наведеном Директивом. Додатно, закон предвиђа да се наведене погодности примењују не само за ОИЕ који су у систему подстицаја, већ и за све произвођаче из ОИЕ (и оне који нису корисници подстицаја), какав концепт такође није препознат у земљама ЕУ.

Наиме, Директивом РЕД II у члану 2. тачком 5. дефинисана је „шема подршке/помоћи“ под којом се означава сваки инструмент, програм или механизам који примењује држава чланица или група држава чланица који подстиче употребу енергије из обновљивих извора смањењем цене те енергије, повећањем цене по којој се може продати или повећањем количине енергије купљене у оквиру обновљивих извора енергије или на други начин, што укључује, али није ограничено на, инвестициону подршку, пореска ослобођења или смањења, повраћај пореза, програме подршке за обавезе везане за обновљиву енергију укључујући програме који примењују зелене сертификате и програме директне заштите цена укључујући тарифе за снабдевање енергијом и варијабилно или фиксно плаћање премија, а што су потстицаји финансијског карактера.

С друге стране, Законом о коришћењу обновљивих извора енергије чланом 9. став 1. као подстицаји за производњу електричне енергије из обновљивих извора који се спроводе у одређеном подстицајном периоду кроз систем тржишних премија и систем фид-ин тарифа и односе се на цену електричне енергије, али и преузимање балансне одговорности и право на приоритетан приступ систему, као и друге подстицаје прописане законом.

Све ове ванредне погодности довеле су до данашње ситуације у којој ЕМС има, као што смо и навели, захтев за 11.000 MW капацитета и ветра и сунца.

Апелујемо на Министарство рударства и енергетике да покаже спремност, равну њиховој спремности да иступају у јавности оптужујући енергетске компаније за опструкцију, и прихвати и уважи аргументацију коју им дају стручњаци из ЕМС АД, ЈП ЕПС, АЕРС и САНУ и приступи изменама закона.

ЕМС АД